

Emancipatieprobleem

Hoger opgeleide vrouwen hebben het relatief makkelijk. Hoger opgeleide mannen trouwens ook. Hoogleraren en universitaire docenten kunnen een groot deel van hun werkweek zelf inrichten. Zij moeten colleges geven, zij hebben af en toe een vaste vergadering, maar ze kunnen zelf beslissen of ze op vrijdagmiddag in Sliedrecht een lezing willen houden. Ze kunnen in overleg met hun studenten bepalen wanneer deze langs komen om hun scriptiehoofdstukken te bespreken en als ze 's nachts een artikel willen schrijven, zodat ze overdag hun zoon kunnen aanmoedigen bij een voetbaltoernooi, dan doet niemand daar moeilijk over.

Journalisten hebben een vergelijkbare vrijheid bij het plannen van interviews. Huisartsen kunnen zelf bepalen of zij hun patiënten een inloopsprekuur in de ochtend willen bieden. Menige organisatieadviseur mag zijn adviezen en rapporten thuis schrijven. Advocaten en notarissen bestellen hun cliënten op een uur dat hen schikt en dominees organiseren de zielzorg naar eigen goeddunken. Managers, bazen en directeuren ten slotte hebben vanwege hun status de macht om hun eigen agenda te bepalen.

Voor lager opgeleiden ligt dat heel anders. Winkels gaan open en dicht op vaste tijden en caissières kunnen hun werk niet mee naar huis nemen. Buschauffeurs, treinmachinisten en conducteurs moeten op tijd klaar staan op het station; als er een enkele keer een trein niet vertrekt omdat er geen machinist is, ergert de gemiddelde forens zich aan de NS en terecht. Ziekenverzorgenden en verpleegkundigen moeten diensten draaien en de instelling waar zij werken moet er op kunnen rekenen dat zij er echt zijn als zij ingeroosterd staan. De patiënten, demente of verstandelijk beperkte bewoners kunnen namelijk niet zonder toezicht. Crècheleidsters in een kinderdagverblijf mogen de aan hun zorgen toevertrouwde baby's en peuters niet in de steek laten. Leidsters in de naschoolse opvang moeten eveneens op vaste tijden fysiek aanwezig zijn, anders heeft het hele principe van naschoolse opvang geen zin.

Een echtpaar bestaande uit twee hoger opgeleiden slaagt er in veel gevallen in om een voltijdse baan voor vader te combineren met een bijna voltijdse baan voor moeder. Elk hoog opgeleid echtpaar heeft zo nu en dan een vreselijke week, waarin toevallig beide partners iets heel belangrijks hebben dat fysieke aanwezigheid noodzakelijk maakt. In dergelijke weken wordt het anders zo gezonde kind getroffen door een nare griep en geeft de videorecorder (onmisbaar bij ziekte) op onverklaarbare wijze de geest. Maar over het algemeen geldt: als vader onverzetbare afspraken heeft kan moeder op tijd bij de naschoolse opvang staan en als moeder een paar dagen weg moet regelt vader de boodschappen, de voetbaltraining en de balletles. Je moet niet allebei de absolute top willen bereiken, want als je ook nog allebei overal je neus moet laten zien om te netwerken en jezelf in de kijker te spelen, wordt het te ingewikkeld, maar binnen de grenzen van het redelijke kan een hoger opgeleid echtpaar gezamenlijk 64, 72 of zelfs 80 werkuren per week realiseren.

Een voltijdse baan als buschauffeur combineren met een bijna voltijdse baan als ziekenverzorgende of caissière is veel lastiger dan de combinatie notaris – advocaat of hoogleraar – universitair docent. Deze week publiceerde de inspectie voor de gezondheidszorg een rapport over de toestand in instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking. Een van de grootste problemen in die sector was het verloop en het ziekteverzuim. Je leest het en je ziet direct voor je hoe dat moet gaan; de man een onhandige baan waar niet makkelijk mee kan worden geschoven en de vrouw een baan in de zorg, die daar eigenlijk niet mee kan worden gecombineerd. Bij calamiteiten meldt men zich ziek en als het te ingewikkeld wordt stopt de vrouw met haar baan.

Door de komende vergrijzing zal het personeelsprobleem in de zorg steeds nijpender worden. Hoe los je dit op? Een veel hoger salaris in de verpleging en de ziekenverzorging, zodat werknemers in die sector kunnen gaan nadenken over een au pair aan huis (met een

kamer voor de au pair in de zorginstelling)? Een hoog salaris in de zorgsector, ook voor (oudere) zij-instromers die zijn wegbezuinigd of ontslagen in heel andere sectoren? Er zijn vast wel ontslagen vijftig plussers - managers, leerkrachten of departementsambtenaren - die aan de slag zouden willen in de zorg, als de beloning daar enigszins vergelijkbaar zou zijn met die in hun oude beroep. Maar is het eerlijk tegenover de ervaren werkneemsters in de zorg als nieuwkomers gelijk kunnen beginnen met een goed salaris? Kun je dan niet beter werken aan het slechten van de 'glazen muur' tussen mannen- en vrouwenberoepen, zodat lager opgeleide, werkloze, allochtone mannen aan de slag gaan in de zorgsector? En hoe doe je dat dan, is 10 dagen maatschappelijke stage op het VMBO daarvoor voldoende?

Niettegenstaande alle andere kwesties op de agenda van emancipatie minister Plasterk – het glazen plafond, tienerzwangerschappen, breezerseks, de zorgtaken van mannen en de opmars van de schaamlipcorrectie – is dit volgens mij het grootste emancipatieprobleem voor de komende jaren.

Meer kansen voor vrouwen. Emancipatiebeleid 2008-2011, via www.minocw.nl
Verantwoorde zorg voor gehandicapten, via www.igz.nl

© Margo Trappenburg, 9 november 2007.